

УДК 343.985+343.37

DOI: 10.31733/17-03-2023-462-463

М. СЯТИНЯ

курсант ННІ права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції

Науковий керівник:

викладач **Олександр НЕКЛЕСА**

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ДЕЯКІ ПИТАННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ШАХРАЙСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Розпочата 24 лютого 2022 року збройна агресія російської федерації проти України призвела не тільки до тимчасової анексії й окупації окремих територій і регіонів країни, руйнувань, значних економічних, екологічних і людських втрат, але й суттєвого ускладнення криміногенної ситуації та, як наслідок, стрімкого зростання рівня окремих видів злочинності.

Зрозуміло що правоохоронці мають реагувати на криміналізацію нових діянь, забезпечувати розкриття та розслідування таких кримінальних правопорушень, готувати відповідні матеріали для розгляду в суді і забезпечувати невідворотність кримінальної відповідальності правопорушників.

Практика показує, що з появою військових обставин різко загострюється оперативна обстановка. Так, наголошуються факти загибелі людей; на населення діє сильний психологічний тиск (шок); порушується процес нормального функціонування та управління у різних сферах діяльності суспільства та держави; відбуваються значні матеріальні втрати різних видів майна; порушується система життєзабезпечення; зазначається втрата документів громадян та службової документації юридичних осіб тощо [1].

В таких умовах активізуються злочинні елементи. Зростає кількість крадіжок, пограбувань, шахрайств, порушень громадського порядку та встановленого правового режиму, викрадень автотранспорту, наголошуються факти мародерства та поява публічних дій, спрямованих на дискредитацію використання Збройних Сил України.

Несподіваність ускладнень обстановки, характерна для військових умов, підвищена відповідальність за вирішення службових завдань, значні фізичні та емоційні навантаження, ризик, зумовлений небезпекою для життя та здоров'я, втрата сталого зв'язку з рідними та близькими, недостатність засобів активного захисту та інші труднощі викликають «збої» у роботі особового складу правоохоронних органів, які виконують поставлені перед ними завдання в цих умовах [2]

Надзвичайні обставини, що раптово виникають, і ситуації кримінального характеру вимагають інших прийомів і способів вирішення службових завдань, ніж, наприклад, для їх вирішення в умовах повсякденної діяльності правоохоронної органів. При цьому необхідна суттєва зміна змісту організаційно-управлінських та організаційно-тактичних заходів, що здійснюються керівниками різних підрозділів у сфері оперативно-розшукової діяльності, іншого підходу до ресурсного забезпечення, моральної, службової та психологічної підготовки особового складу.

Шахрайство набуло значного поширення в Україні під час війни та становить суттєву небезпеку для суспільства та держави в цілому.

На думку В.М. Лебедева, шахрайство - це «форма розкрадання, для якої характерні всі основні ознаки розкрадання». Н.А. Лопашенко визначає шахрайство як «розкрадання у формі шахрайства відносно чужого майна чи права на чуже майно, вчинене шляхом обману чи зловживанням довірою»

А.Г. Безверхов трактує шахрайство як: «змушення шляхом обману до передачі майна, поступки майнового права або до скоєння іншої дії (бездіяльності) майнового характеру, якщо це діяння вчинено у значному розмірі» та «отримання майнової вигоди у значному розмірі» [3]

Тобто у науковій літературі немає єдиної думки щодо природи шахрайства. Одні

вчені традиційно відносять шахрайство до одного з видів розкрадання чужого майна, інші, серед яких згаданий вище А.Г. Безверхов, не вважають шахрайство особливою формою розкрадання, так як «термін «змушення» говорить про «уявну» добровільність до передачі майна та прав на майно».

Власність є важливою економічною та правовою категорією, що становить економічну основу існування суспільства та держави. Кримінальне законодавство також забезпечує захист усіх форм власності, а також прав та обов'язків суб'єктів права власності. Будучи однією з форм розкрадання, шахрайство має властиві йому ознаки. Серед них найбільш вагомими є: шахрайство спрямоване на чуже майно; здійснюється шляхом зловживання довірою чи шляхом обману; має місце перехід чужої власності на безоплатній основі до винного та (або) інших осіб; воно є протиправним діянням; завдає шкоди власнику чи законному власнику майна; між присвоєнням шляхом шахрайства чужого майна чи прав на нього і заподіяним матеріальним збитком існує причинна зв'язок [3].

Віктимна поведінка потерпілих, легковажність та необізнаність населення щодо найбільш розповсюджених способів вчинення шахрайств, досить суттєво впливає на стан та динаміку загального рівня злочинності вказаних кримінальних правопорушень.

У багатьох випадках, потерпілі самостійно надають шахраям відомості про їхні банківські рахунки, відкривають доступ до акаунтів, здійснюють передчасну оплату сумнівних послуг або перераховують кошти недобросовісним продавцям товарів, не звертають увагу на явні ознаки фішингових веб-ресурсів, переходять за сумнівними інтернет-посиланнями, та й загалом нехтують основними правилами кібербезпеки

Існують й проблеми розслідування шахрайств, які стосуються питань організації ефективної взаємодії окремих підрозділів поліції в контексті належної реалізації сучасних методик розслідування шахрайств, вчинених шляхом незаконних операцій з використанням електронно-обчислювальної техніки.

1. Левківська, Ярослава Вікторівна, Я. В. Левківська, and Ярослава Вікторівна Левковская. "Вплив воєнного стану на трансформування та розвиток інтернет-шахрайства в Україні." 2022.

2. Собаченко, Максим Євгенійович, and Віталій Григорович Телійчук. "Щодо проблеми оперативного-розшукової протидії шахрайству в мережі інтернет в умовах воєнного стану." The 8 th International scientific and practical conference "Modern research in world science" (October 29-31, 2022) SPC "Sci-conf. com. ua", Lviv, Ukraine. 2022. 1828 p. 2022.

3. Самодін, Артем Володимирович. "Проблематика розслідування шахрайств в умовах воєнного стану." 2022.

УДК 343.12

DOI: 10.31733/17-03-2023-463-464

В. ЦЕПКОВ

курсант ННІ права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції

Науковий керівник:

викладач **Олександр НЕКЛЕСА**

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧОГО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Умови воєнного стану характеризуються підвищеним рівнем напруги та складністю, що впливає на функціонування багатьох сфер життя суспільства, включаючи правоохоронну систему. Слідчий в умовах воєнного стану має стикатися з рядом особливостей, які відрізняються від звичайних умов роботи. Необхідно враховувати підвищений рівень злочинності, змінену правову базу, напружені міжнаціональні відносини, підвищений рівень корупції та безладдя, а також інші чинники, які можуть впливати на роботу слідчого.